

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 22 maart 2024 over de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen, wat betreft de erkenning van socialetewerkstellingsondernemingen
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Het decreet van 22 maart 2024 ter ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen introduceert een nieuwe categorie genaamd 'socialetewerkstellingsonderneming'. Deze ondernemingen richten zich voornamelijk op het bieden van werkgelegenheidskansen aan personen met een arbeidsbeperking binnen de sociale economie. Ze passen op grotere schaal en met een specifieke sociale doelstelling individueel maatwerk toe, ontvangen ondersteuning in de vorm van individueel maatwerk (conform het decreet maatwerk bij individuele inschakeling van 14 januari 2022), bieden hoogwaardige begeleiding op de werkvloer en streven ernaar de talenten van hun werknemers te benutten en hun vaardigheden te versterken om duurzame loopbanen te bevorderen.

Dit voorontwerp van besluit stelt de voorwaarden en procedures vast voor de erkenning van socialetewerkstellingsondernemingen.

Het voorontwerp van besluit werd op 31 mei 2024 principiële goedgekeurd met het oog op de adviezen van de SERV en NOOZO. Die adviezen worden hierna toegelicht. Het voorontwerp zal vervolgens voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie
Beleidsveld: Sociale Economie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit werd aangepast aan het wetgevings- en taaladvies nr. 2024/183 van 10 mei 2024.

Er werd een gunstig advies onder voorwaarden verleend door de Inspectie van Financiën op 22 mei 2024.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) bezorgde haar advies op 24 juni 2024.

NOOZO, de Vlaamse adviesraad voor & door personen met een handicap, liet op 24 juni 2024 weten af te zien van advisering.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

In de afgelopen jaren heeft het landschap van de sociale economie aanzienlijke veranderingen ondergaan. Zowel nationaal als internationaal is er een duidelijke groei te zien van sociale economie-ondernemingen. Binnen dit kader heeft het Vlaamse beleid een sterke nadruk gelegd op ondernemingen en organisaties die zich specifiek toeleggen op sociale tewerkstelling.

Het decreet van 22 maart 2024 ter ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen introduceert een nieuwe categorie genaamd 'socialetewerkstellingsonderneming'. Deze ondernemingen richten zich voornamelijk op het bieden van werkgelegenheidskansen aan personen met een arbeidsbeperking binnen de sociale economie. Ze passen op grotere schaal en met een specifieke sociale doelstelling individueel maatwerk toe, ontvangen ondersteuning in de vorm van individueel maatwerk (conform het decreet maatwerk bij individuele inschakeling van 14 januari 2022), bieden hoogwaardige begeleiding op de werkvloer en streven ernaar de talenten van hun werknemers te benutten en hun vaardigheden te versterken om duurzame loopbanen te bevorderen.

Dit ontwerpbesluit bepaalt de voorwaarden en procedures voor de erkenning van socialetewerkstellingsondernemingen. Een erkenning maakt deze ondernemingen en hun doelstellingen op het gebied van tewerkstelling zichtbaar voor verschillende belanghebbenden, waaronder het maatschappelijk middenveld, lokale overheden, VDAB en andere stakeholders.

Rekening houdend met de op vandaag gekende data (aantal LDE en MWA organisaties) wordt ingeschat dat een 100-tal organisaties een erkenning kunnen aanvragen.

B. BESPREKING VAN DE ADVIEZEN

1. SERV

Op 24 juni 2024 werd het advies van de SERV ontvangen. De sociale partners vinden het positief dat de huidige regering met dit besluit uitvoering geeft aan het artikel 7, §1, en het artikel 35 van het ondersteuningsdecreet

De SERV formuleert een aantal aanbevelingen en bemerkingen bij het voorliggende ontwerpbesluit.

De sociale partners vragen om de voorwaarden, vermeld in artikel 2, eerste lid, 3°, a) tot en met d) niet van toepassing te verklaren op de verenigingen zonder winstoogmerk. Op deze suggestie wens ik niet in te gaan. Deze voorwaarden zouden voor verenigingen zonder winstoogmerk geen barrière mogen vormen om een erkenning te kunnen krijgen. Een uitzondering hierop is dus niet noodzakelijk. Voor het toekennen van een erkenning als sociale tewerkstellingsonderneming moet aan alle voorwaarden worden voldaan.

De sociale partners vragen daarnaast om te monitoren welk type ondernemingen een erkenning als sociale tewerkstellingsonderneming aanvragen, wat hun activiteiten zijn, in welke mate nieuwe spelers de sector betreden, in welke mate de sociale tewerkstellingsondernemingen een percentage van hun winst uitkeren, en hoeveel dit bedraagt. Het Departement geeft aan dat de erkenningsvoorwaarden, zoals opgenomen in het decreet, door hen zullen worden bevraagd en opgevolgd in het kader van deze erkenning. Of deze ondernemingen informatie, zoals bijvoorbeeld hun activiteiten, via de databank sociale economie willen kenbaar maken, is een keuze die aan de onderneming zelf wordt overgelaten.

De SERV beveelt aan om met het oog op de succesvolle start van sociale tewerkstellingsondernemingen, de instroom van werknemers in individueel maatwerk te garanderen via een vlotte en correcte indicering door VDAB. Daarnaast pleit de SERV voor een nauwgezette opvolging en handhaving om de kwaliteit van de begeleiding en tewerkstelling bij deze ondernemingen te waarborgen. Als minister neem ik akte van deze aanbevelingen, waaraan ik gevolg verleen.

2. NOOZO

NOOZO liet op 24 juni 2024 weten af te zien van advisering.

C. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

In dit artikel worden de definities uit het uitvoeringsbesluit opgenomen.

Artikel 2

Het decreet van 22 maart 2024 gericht op de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen classificeert socialetewerkstellingsondernemingen als één van de type sociale economie-ondernemingen (artikel 2, 6°). De ondernemingen voldoen aan vier voorwaarden.

Zo vereist het decreet dat voor het verkrijgen van erkenning als sociale tewerkstellingsonderneming minstens 30 procent van het totale personeelsbestand personen omvat die werkondersteunende maatregelen in het kader van individueel maatwerk ontvangen, zoals bepaald in het decreet betreffende maatwerk bij individuele inschakeling. Personen die onder de overgangsmaatregelen vallen van de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) naar individueel maatwerk, alsook personen die onder de overgangsmaatregel van Lokale Diensteneconomie (LDE) of maatwerkafdeling (MWA) naar individueel maatwerk vallen, worden meegeteld in dit percentage.

Het besluit concretiseert deze voorwaarden verder en stelt dat:

1° ze voeren doorlopend en recurrent activiteiten uit op het grondgebied van het Vlaamse Gewest;

2° de socialetewerkstellingsondernemingen kennen, naast eventueel een winstdoel, een sociaal doel (cfr. artikel 2, 6°, a) in het decreet van 22 maart 2024). Het sociaal doel is in de statuten van de onderneming verankerd.

3° de socialetewerkstellingsondernemingen hebben in de statuten van de onderneming vastgelegd om:

- a) jaarlijks maximaal 33% van de te bestemmen winst (code '9905' bij de resultaatsverwerking in de resultaatrekening) uit te keren (code '694/7' bij de resultaatsverwerking in de resultaatrekening). Het sociaal doel (cfr. artikel 2, 6°, a) in het decreet van 22 maart 2024) primeert immers bij de sociale tewerkstellingsondernemingen.
- b) maximaal 33% van de overgedragen winst (code '14' op de passief zijde in de balans) uit te keren als tantièmes;
- c) in geval van uittreding of gedeeltelijke terugname van aandelen de meerwaarde van het scheidingsaandeel te beperken tot maximaal 33%;
- d) in geval van de opheffing van het sociaal doel (cfr. artikel 2, 6°, a) in het decreet van 22 maart 2024) of bij de ontbinding en de vereffening van de onderneming het vermogen dat overblijft na aanzuivering van het passief en terugbetaling van het door de aandeelhouders werkelijke gestorte en nog niet terugbetaalde bedrag op de aandelen, voor minimaal 60% te bestemmen voor een bestemming die zo nauw mogelijk aansluit bij hun sociaal doel.

Artikel 3

Ondernemingen dienen een aanvraag tot erkenning als 'socialetewerkstellingsonderneming' in bij het departement via een elektronisch formulier.

Een startende socialetewerkstellingsonderneming heeft een termijn van maximaal twee jaar om op ondernemingsniveau de specifieke voorwaarde op het vlak van sociale tewerkstelling, zijnde minimaal 30 procent van personen met werkondersteunende maatregelen in het kader van individueel maatwerk werkzaam in de onderneming, te bereiken. Ze stellen hiervoor een actieplan op, zoals bedoeld in artikel 1, van dit besluit, om aan te tonen hoe de onderneming binnen een termijn van maximaal twee jaar aan deze volwaarde zal voldoen. Aan de overige voorwaarden moeten bij de start voldaan zijn.

Artikel 4

Het departement beoordeelt de ontvankelijkheid van de aanvraag aan de hand van de volgende criteria:

1° de aanvraag werd ingediend via het elektronisch aanvraagformulier;

2° de onderneming beschikt over de kwaliteitsregistratie, vermeld in artikel 26, tweede lid, 3°, van het decreet van 14 januari 2022;

3° de aanvraag werd volledig en correct ingevuld conform de voorwaarden van het aanvraagformulier en omvat de noodzakelijke bijlage indien het om een aanvraag startende socialetewerkstellingsonderneming gaat.

Artikelen 5-6

Het departement onderzoekt de aanvraag van de onderneming en heeft hiervoor maximaal 45 kalenderdagen de tijd.

Bij de beoordeling van de aanvraag als startende socialetewerkstellingsonderneming zal het departement de haalbaarheid van de SMART doelen beoordelen aan de hand van geformuleerde acties en kan het bijkomende informatie opvragen of raadplegen die de haalbaarheid van deze acties kunnen beïnvloeden. Elementen als financiële draagkracht, mogelijkheid tot duurzame opschaling van de activiteiten, infrastructuur, zijn elementen die bij de beoordeling worden meegenomen.

De termijn wordt geschorst als het departement bijkomende informatie aan de onderneming opvraagt. Als de onderneming deze aanvullende informatie niet tijdig bezorgt, komt de aanvraag te vervallen.

De minister beslist, na advies van het departement, over de toekenning van de erkenning. Het departement informeert de onderneming.

Artikel 7

De duurtijd van de erkenning van sociale tewerkstellingsonderneming is van onbepaalde duur zolang aan de erkenningsvoorwaarden is voldaan.

De erkenning van een startende socialetewerkstellingsonderneming wordt slechts één keer toegekend en heeft een maximale duur van twee jaar.

Voor de ondernemingen met een LDE-label of met een label voor maatwerkafdelingen die van de overgangperiode, bepaald in artikel 35 van het decreet van 22 maart 2024 gebruik hebben gemaakt, bedraagt de maximale duurtijd van een erkenning van startende socialetewerkstellingsonderneming één jaar. Dit is omdat een startende sociale tewerkstellingsonderneming een termijn van maximaal twee jaar heeft om op ondernemingsniveau aan de specifieke voorwaarde voor sociale tewerkstelling te voldoen, namelijk dat minimaal 30 procent van de werknemers personen zijn die werkondersteunende maatregelen ontvangen in het kader van individueel maatwerk. De overige erkenningsvoorwaarden moeten bij de start vervuld zijn. Als een startende sociale tewerkstellingsonderneming na afloop van de periode van twee jaar niet aan de erkenningsvoorwaarden voldoet, kan de onderneming geen erkenning als sociale tewerkstellingsonderneming krijgen. Pas wanneer aan de specifieke tewerkstellingsvoorwaarde is voldaan, kan de onderneming een aanvraag indienen voor erkenning als 'sociale tewerkstellingsonderneming'.

De termijnen gaan in vanaf de datum van de erkenningsbeslissing.

Artikel 8

Als erkende socialetewerkstellingsondernemingen veranderingen ondergaan die van invloed zijn op hun erkenning, moeten ze het departement op de hoogte brengen. De minister behoudt het recht om, na advies van het departement, de erkenning in te trekken of op te schorten, wanneer de socialetewerkstellingsonderneming niet langer voldoet aan de voorwaarden zoals vastgesteld in het decreet van 22 maart 2024, de socialetewerkstellingsonderneming niet voldoet aan de subsidievoorwaarden voor de tewerkstelling van de werknemers met werkondersteunende maatregelen in kader van individueel maatwerk, of de socialetewerkstellingsonderneming inbreuken pleegt op de arbeidswetgeving of de sociale wetgeving. Die beoordeling gebeurt ad hoc en altijd in het licht van de zwaarte van de inbreuken (conform het proportionaliteitsprincipe).

Artikel 9

Ondernemingen met een LDE-label of een label voor maatwerkafdelingen kunnen zich aanmelden bij het departement en ontvangen een tijdelijk label genaamd 'STO-LDE' of 'STO-MWA'. Dit tijdelijke label is geldig tot en met 31 december 2025.

Vanaf 1 januari 2026 wordt verwacht dat alle ondernemingen met een LDE-label of een label voor maatwerkafdelingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden voor 'socialetewerkstellingsonderneming'. Wanneer dit niet het geval is, komen zij niet in aanmerking voor zowel de erkenning 'socialetewerkstellingsonderneming' als de erkenning 'startende socialetewerkstellingsonderneming'.

Artikel 10

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 11

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT (PRO MEMORIE)

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit betreft louter een erkenningsregeling voor de socialetewerkstellingsondernemingen en heeft bijgevolg geen bijkomende financiële weerslag op de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse overheid.

Er werd een gunstig advies onder voorwaarden verleend door de Inspectie van Financiën op 22 mei 2024. Diens opmerking (punt 3.1 inzake schorsing en intrekking) heeft geleid tot een aanpassing van de wettekst die de facultatieve beoordelingsbevoegdheid van de minister bij vaststelling van inbreuken beter aflijnt.

De bezorgdheid van de Inspectie van Financiën omtrent de impact op de subsidies zal in de verdere uitwerking van de subsidiekaders en uitvoeringsbesluiten van dit decreet worden uitgewerkt. Op basis van algemene juridische principes kan tijdens een periode van schorsing de overeenstemmende subsidie niet opeisbaar zijn.

B. ESR-TOETS

Het voorontwerp van besluit is ESR-neutraal.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorontwerp van besluit heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

E. VERDER TRAJECT

Dit voorontwerp van besluit wordt voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar tweede principiële goedkeuring te hechten aan voornoemd voorontwerp van besluit;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de sociale economie, te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Jo BROUNS